

Egipt a venit cultul zeiței Isis și al soțului ei Osiris, zeul vegetației care moare și învie; din Siria — cultul zeiței Astart și al soțului ei Adonis care moare sfâșiat de un mistreț, apoi învie; din Persia — cultul zeului luminii, Mitra ș.a.m.d.

Marea masă a populației credea în minunile săvârșite de zeul medicinei, Esculap, în astrologie, în magie, în interpretarea viselor. Foarte consultați erau ghicitorii sau magii, care, folosindu-se de oglinzi și "cocoși sacri", prevesteau viitorul.

Dominant însă era cultul împăratului: împăratul era adorat ca zeu. Cel care a organizat cultul împăratului la Roma a fost Augustus (29 î.C. - 14 d.C.), care s-a inspirat din religiile orientale.

◆ Semne de decadență

Tot acest frumos edificiu politic-religios roman ascundea un gol uriaș. Zeii erau considerați drept personaje străine care nu se interesează ce fac oamenii pe pământ. Dacă poporul de rând mai credea în ei, lumea cultă nu mai credea. Pentru cei culți religia însemna doar o haină literară.

Familia era amenințată cu ruina din cauza adulterului și a divorțului.

Bogații trăiau într-un lux și un dezmăț de neimaginat. Sclavii erau tratați ca animalele. Iar pentru majoritatea romanilor (plebea) unicul ideal putea fi rezumat în două cuvinte: *panem et circenses* ("pâine și distracții").

◆ Reacția față de Evanghelie

Deși romanii duceau o viață relativ liniștită și structurile sociale erau solide, sufletește ei erau nesatisfăcuți. Religia tradițională, filozofia greacă, cultele orientale simpatizate de plebe lăseau un mare gol în sufletele intelectualilor. De aceea noua religie creștină, care vestea că Dumnezeu se interesează de soarta oamenilor, că El a venit

pe pământ, că Isus Cristos a murit și a înviat pentru că toți oamenii sunt chemați la mântuire a trezit un interes enorm în primul rând în păturile intelectuale. Deosebit de impresionati au rămas romanii de exemplul vieții creștinilor. Văzându-i, ei exclamau: "Iată-i cum se iubesc!" Sentimentul de milă față de bolnavi nu era cunoscut la romani. Păgânii s-au arătat mai dispuși să primească Evanghelia decât evreii.

2. Primele persecuții din partea romanilor

◆ Nero, primul împărat prigonitor al creștinilor

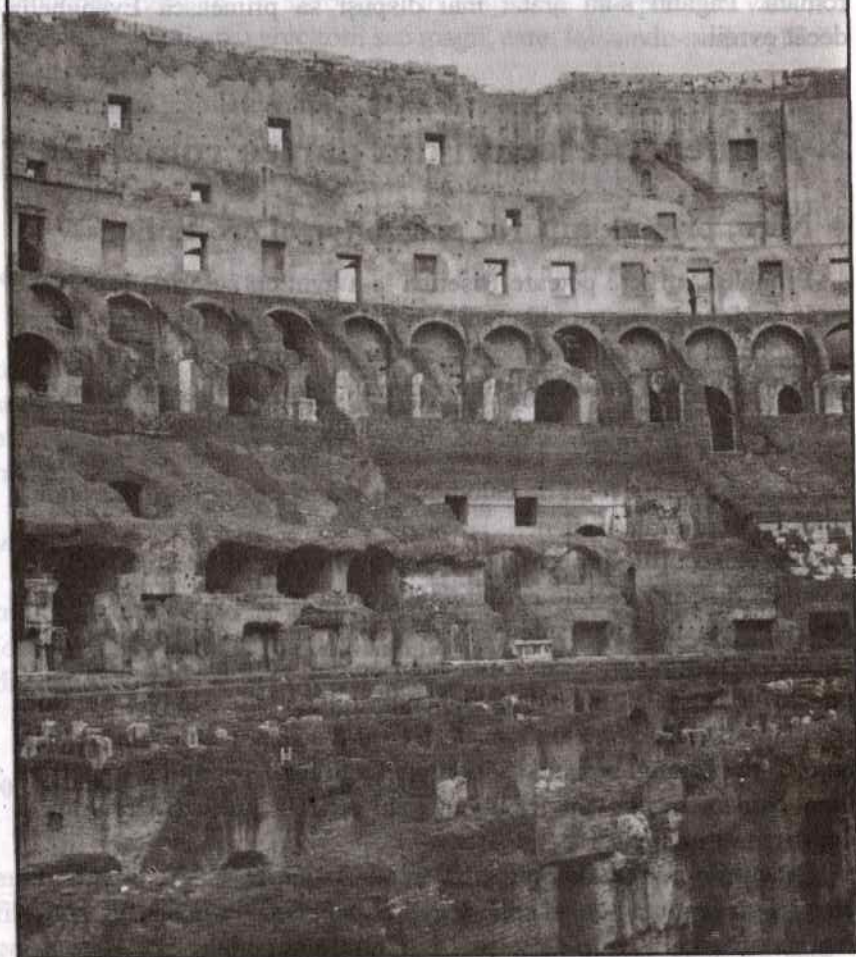
Primele conflicte pe care Biserica le-a avut cu autoritățile romane au la bază lupta pentru eliberarea națională a poporului evreu. Evreii care locuiau în Roma provocau permanent agitații. Se știe că primii creștini din Roma proveneau dintre evrei. Opinia publică nu făcea nici o deosebire între evreii creștini și necreștini; îi considera pe creștini o simplă sectă evreiască. La aceasta se adaugă faptul că evreii au făcut să circule tot felul de calomnii pe seama creștinilor, acuzându-i chiar la autoritățile romane.

Dar persecuțiile propriu-zise încep cu împăratul Nero (54-68). El a voit să distrugă vechile cartiere ale Romei pentru a construi un nou centru cu palate și monumente splendide. În acest scop, într-o noapte cu vreme furtunoasă a dat ordin unor soldați să pună foc în diferite puncte ale capitalei. Incendiul a izbucnit în luna iulie a anului 64. Cum populația bănuia cine era făptașul, Nero i-a acuzat pe creștini ca fiind autorii incendiului, reușind să îndrepte toată furia poporului împotriva unor oameni nevinovați. Mulți creștini au fost judecați, torturați și condamnați pe nedrept la moarte.

Execuțiile au fost de o cruzime nemaiauzită. De pildă, o parte din creștini au fost unși cu smoală, legați de stâlpi și li s-a dat foc spre a lumina noaptea în chip de torțe vii grădinile imperiale.

În această prigoană au căzut victime apostolii Petru și Pavel. Petru

Interiorul amfiteatrului Flavian sau Coloseul, loc stropit cu sângele multor martiri creștini

a fost răstignit pe colina Vaticanului. Tradiția spune că a cerut să fie răstignit cu capul în jos, considerându-se nevrednic să moară în același fel în care a murit Cristos.

Pavel, fiind cetățean roman, a fost ucis prin decapitare, pe drumul spre Ostia, în locul numit "Tre fontane" ("Trei izvoare").

◆ Persecuțiile lui Domițian și Traian

După Nero creștinii au cunoscut o perioadă de pace. Biserica a făcut mari progrese. Printre noii convertiți la creștinism se numărau și membri ai familiei imperiale ca, de pildă, Flavius Clemens și Flavia Domitilla, veri ai împăratului Domițian. Dar situația s-a înrăutățit din nou pentru creștini în anul 90 când împăratul Domițian, voind să-și întărească autoritatea, a hotărât să se intituleze "domn și dumnezeu". Creștinii nu au putut admite o asemenea pretenție. Pentru ei era un singur Domn și Dumnezeu: Isus Cristos. De aici din nou persecuții. Deosebit de grele au fost mai ales în Asia Mică. Creștinilor li s-au confiscat bunurile și au fost judecați sub acuzația de "ateism".

După o nouă perioadă de calm, prigoana a re izbucnit pe vremea împăratului Traian (98-117). În timpul acestei prigoane, mai exact în anul 107, au murit ca martiri Simeon, episcopul Ierusalimului și Ignațiu, episcop de Antiohia (Siria), trimis la Roma spre a fi sfâșiat de fiare în circ.

LECTURĂ

1. "Iar mânia lui Dumnezeu se descoperă din cer împotriva a toată fărădelegea și nedreptatea oamenilor, care țin adevărul închis în nedreptate. Pentru că ceea ce se poate cunoaște despre Dumnezeu este cunoscut de ei, fiindcă Dumnezeu le-a arătat. Într-adevăr, cele nevăzute ale lui, de la facerea lumii se arată minții din fapte: și veșnica lui putere și dumnezeirea, așa încât ei sunt fără cuvânt de apărare. Deoarece, cunoscându-l pe Dumnezeu, nu l-au slăvit ca pe Dumnezeu, nici nu i-au mulțumit,

ci au rătăcit în gândurile lor și inima lor cea nesocotită s-a întunecat. Zicând că sunt înțelepți, au ajuns nebuni și au schimbat slava lui Dumnezeu cel nepieritor cu o asemănare de chip de om și de păsări și de dobitoace și de târâtoare. De aceea Dumnezeu i-a dat necurăției, după poftele inimii lor, ca să-și pângărească trupurile între ei" (Rom 1, 18-24).

2. "Lăsați-mă să devin hrana fiarelor; prin ele voi ajunge la Dumnezeu. Eu sunt grâul lui Dumnezeu și vreau să fiu măcinat de dinții lor pentru a deveni pâinea curată a lui Cristos... Numai atunci voi fi cu adevărat ucenicul lui Isus Cristos, când lumea nu va mai vedea nimic din trupul meu. Rugați-vă lui Dumnezeu pentru mine, pentru ca prin dinții fiarelor eu să devin o victimă oferită lui Dumnezeu..."

E bine pentru mine să mor, spre a mă uni cu Cristos Isus... Pe El îl caut, pe El care a murit pentru noi, pe El îl vreau, pe El care a înviat pentru noi. Pentru mine se apropie ceasul nașterii. Fie-vă milă de mine, fraților, nu mă împiedecați să trăiesc, nu-mi doriți moartea, lăsați-mă să primesc lumina curată; când voi fi ajuns la ea, voi fi cu adevărat om. Lăsați-mă să merg pe urma pătimirii Dumnezeului meu. Dacă cineva îl are pe Dumnezeu în inima sa, va înțelege ce doresc eu ... "Eu" meu a fost răstignit, nu mai simt nimic pentru materie, ci o apă vie murmură în adâncul inimii mele și îmi zice : "Vino la Tatăl".

(Din Scrisoarea trimisă de Sfântul Ignațiu de Antiohia, în timp ce era dus în lanțuri la Roma, creștinilor din capitala imperiului, care încercau să-l salveze de la moarte.)

*

1. Care erau elementele principale ale religiei romane?
2. Care au fost cauzele mai importante ale decadenței civilizației romane?
3. Care au fost motivele primelor persecuții împotriva creștinilor?

Lecția IV

Biserica în conflict cu imperiul roman (II)

1. Noi motive de persecuție
2. Prigoanele de la Traian la Dioclețian
3. Concluzii

1. Noi motive de persecuție

S-a păstrat o scrisoare a lui Pliniu cel Tânăr, proconsul al Bitiniei și Pontului (Asia Mică), către împăratul Traian, foarte prețioasă pentru istoria creștinismului din timpul prigoanelor. În 112, înaltul funcționar îi cere lămuriri împăratului cum trebuie să procedeze cu creștinii care sunt oameni ireproșabili și, ca atare, nu e nici un motiv de a fi condamnați la moarte și care, totuși, potrivit legii trebuie pedepsiți. Răspunsul împăratului a fost: creștinii nu trebuie urmăriți. Totuși, dacă sunt denunțați, trebuie pedepsiți. În caz că se leapădă de credința lor, trebuie iertați. Răspunsul era absurd: dacă creștinii erau vinovați, de ce să nu fie urmăriți? Iar dacă erau nevinovați, de ce să fie pedepsiți atunci când erau denunțați?

Creștinii, după cum reiese clar din această corespondență, aveau o singură vină: aceea de a purta numele de creștin.

Creștinii nu numai că refuzau cultul împăratului, dar refuzau și serviciile publice deoarece funcționarii de stat erau obligați să ia parte la unele sărbători și acte de cult păgâne.

Ei nu aveau nici temple, nici statui ale zeilor, nici altare, nici jertfe ca ale păgânilor și de aceea erau considerați drept ateți. Mai mult, când se întâmpla o catastrofă: ciumă, foamete, cutremur de pământ, revărsare de ape, creștinii erau făcuți vinovați de ceea ce se întâmpla,